

Sygn. akt I ACa 413/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Edyta Mroczek

Sędziowie: SA Beata Byszewska

SO (del.) Tomasz Szczurowski

Protokolant: protokolant sądowy Karolina Długosz-Żółtowska

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. Ś.

przeciwko (...) W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 17 września 2015 r., sygn. akt XXIV C 1256/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od M. Ś. na rzecz (...) W. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

3. przyznaje radcy prawnemu P. K. ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) podwyższoną o należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce w postępowaniu apelacyjnym.

Beata Byszewska Edyta Mroczek Tomasz Szczurowski

IA Ca 413/16

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 17 września 2015 r. oddalił powództwo M. Ś. skierowane przeciwko (...) W. o zapłatę odszkodowania za zaniechanie wskazania lokalu tymczasowego J. Ś. (1) oraz obciążył powódkę obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego w wysokości 3.600 zł., a ponadto przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Warszawie na rzecz radcy prawnego P. K. kwotę 3.600 zł podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej M. Ś. z urzędu.

Sąd Okręgowy ustalił, iż wyrokiem z dnia 30 marca 2001 r. została orzeczona eksmisja – byłego męża powódki - J. Ś. (1) wraz z osobami prawa jego reprezentującymi z mieszkania nr (...) w W. przy ul. (...), termin eksmisji przesunięto do 31 grudnia 2001 roku. Egzekucja została wszczęta postanowieniem wydanym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie A. G. (1) z dnia 31 lipca 2002 roku.

Pismem z dnia 7 lipca 2008 roku Komornik Sądowy wezwał pozwanego do wskazania tymczasowego pomieszczenia socjalnego dla J. Ś. (1). Kolejne wezwania do wskazania tymczasowego lokalu socjalnego dla J. Ś. (1) zostały poczynione przez Komornika Sądowego pismami z dnia 01 marca 2011 roku oraz z dnia 19 marca 2012 roku. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Mokotowa A. G. (2) dnia 07 czerwca 2013 roku wydał zawiadomienie o terminie eksmisji na dzień 03 lipca roku 2013 roku.

Od dnia 27 kwietnia 2004 roku powódka samodzielnie występowała do gminy z wnioskiem o wyznaczenie lokalu socjalnego dla byłego męża. Egzekucja komornicza nie przyniosła rezultatów, albowiem komornik sądowy nie dysponował lokalem, do którego mógłby eksmitować J. Ś. (1). W odpowiedzi na jedno z pism powódki, pozwany pismem z dnia 27 kwietnia 2004 roku, powołując się na trudną sytuację mieszkaniową Dzielnicy stwierdził, iż wniosek powódki nie został umieszczony na liście osób oczekujących na wynajęcie lokalu socjalnego dla jej byłego męża.

Dnia 07 sierpnia 2009 roku powódka zwróciła się do (...) D. M. Wydział Zasobów Lokalowych o przyznanie dla J. Ś. (1) lokalu zastępczego, do którego mógłby zostać przeniesiony w celu opróżnienia lokalu przy ul. (...).

Zgodnie z uchwałą Zarządu D. M. nr (...) z dnia 19 grudnia 2012 roku Urząd D. M. Urzędu (...) W. skierował J. Ś. (1) do zawarcia umowy najmu tymczasowego pomieszczenia(...) w budynku nr (...) przy ul. (...) w W. na okres 3 miesięcy od dnia opróżnienia obecnie zajmowanego lokalu.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, iż były mąż powódki - J. Ś. (1) od połowy lat osiemdziesiątych zachowywał się agresywnie w stosunku do powódki i jej dzieci, często się awanturował, zakłócał spokój sąsiadom, urządzał spotkania towarzyskie, na których spożywano w dużych ilościach alkohol tyranizując przy tym domowników.

W 1984 roku powódka uzyskała rozwód z J. Ś. (1), a następnie wyprowadziła się z mieszkania przy ulicy (...) z powodu znęcania się przez byłego męża nad rodziną i od 1999 roku zamieszkiwała bez nakazu i tytułu prawnego u swojego brata S. A., w mieszkaniu socjalnym w dzielnicy W., wraz z konkubentem i młodszym synem. Mieszkanie brata powódki ma powierzchnię 40 m² i składa się z dwóch pokoi, schowku i ganku.

Dnia 06 marca 2012 roku powódka otrzymała z (...) D. W. M. S. W. wezwanie do dobrowolnego opróżnienia lokalu po śmierci brata S. A. zmarłego dnia 10 października 2007 roku w terminie 30 dni.

Czynsz za mieszkanie przy ulicy (...) był opłacany za powódkę i J. Ś. (1) przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zaś powódka nie twierdziła, że sama ponosiła koszty utrzymania przedmiotowego lokalu.

Sąd Okręgowy dokonał ustaleń faktycznych na podstawie dowodów z dokumentów, których prawdziwości nie kwestionowała żadna ze stron. Sąd oddalił wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości jako nie mający znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy rozpatrywał żądanie powódki w oparciu o przepis art. 417 § 1 i 2 k.c. Wskazał, że powódka winna wykazać bezprawność działania bądź zaniechania M. S. W. w zakresie dostarczenia pomieszczenia tymczasowego jej byłemu mężowi. Uznanie, natomiast że gmina nie była zobowiązana do zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego, powoduje, brak istnienia po jej stronie bezprawności.

Z uwagi na okres żądania pozwu od dnia 10 września 2002 roku do dnia 20 grudnia 2012 roku, Sąd dokonał analizy stosownych przepisów mających zastosowanie w tej sprawie. Zwrócił uwagę, że zgodnie z art. 14 ust. 1 Ustawy o ochronie lokatorów sąd w wyroku nakazującym opróżnienie lokalu orzekał o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego lub o braku takiego uprawnienia wobec osób, których dotyczył nakaz. Artykuł 14 ust. 4 Ustawy o ochronie

lokatorów zawierał kategorie osób, w stosunku do których obligatoryjnie należało orzec o uprawnieniu do lokalu socjalnego. Funkcję ochronną w stosunku do osób, którym nie wskazano takiego lokalu, pełnił art. 16 Ustawy o ochronie lokatorów zawierający zakaz wykonywania wyroków eksmisyjnych w okresie od dnia 01 listopada do dnia 31 marca roku następnego. Odstępstwo od tych regulacji ochronnych ustanawiał art. 17 przewidujący, że regulacje art. 14 i 16 Ustawy o ochronie lokatorów nie mają zastosowania do osób, przeciwko którym zapadł wyrok eksmisyjny z powodu znęcania się nad rodziną.

Natomiast zmiana art. 1046 k.p.c. dokonana Ustawą z dnia 2 lipca 2004 roku o zmianie Ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 172, poz. 1804), która weszła w życie dnia 5 lutego 2005 roku, spowodowała zniesienie możliwości wykonania eksmisji z lokalu mieszkalnego bez wskazania pomieszczenia, do którego ma nastąpić przekwaterowanie. Komornik wykonując obowiązek opróżnienia lokalu służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika na podstawie tytułu wykonawczego, z którego nie wynika prawo dłużnika do lokalu socjalnego lub zamiennego, miał obowiązek wstrzymania się z dokonaniem czynności do czasu, gdy gmina wskaże tymczasowe pomieszczenie lub gdy dłużnik znajdzie takie pomieszczenie (art. 1046 § 4 k.p.c.). Komornik nie mógł wstrzymać się z dokonaniem czynności, jeżeli wierzyciel wskazał tymczasowe pomieszczenie (art. 1046 § 5 k.p.c.). Jednocześnie art. 1046 § 6 k.p.c. określał wymagania, jakim powinno odpowiadać tymczasowe pomieszczenie, z zastrzeżeniem, że można od nich odstąpić za zgodą osoby przekwaterowywanej (art. 1046 § 7 k.p.c.). Przepisy te miały zastosowanie w myśl art. 7 do postępowań egzekucyjnych wszczętych po dniu 5 lutego 2005 roku.

Kolejna zmiana ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy (Dz. U. Nr 224, poz. 1342), która weszła w życie z dniem 16 listopada 2011 roku, określała m.in. wymagania techniczne, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia tymczasowe, zasady tworzenia ich zasobu przez gminy oraz zasady ich udostępniania na podstawie umów najmu. Według ustawy w przypadku wykonywania przez komornika obowiązku opróżnienia lokalu, o którym mowa w art. 1046 § 4 k.p.c., gmina została zobowiązana wskazać dłużnikowi tymczasowe pomieszczenie albo noclegownię, schronisko lub inną placówkę zapewniającą miejsca noclegowe. Ponadto w myśl znowelizowanego art. 1046 § 4 k.p.c. zdanie drugie w postępowaniu egzekucyjnym dotyczącym dłużnika, któremu nie przysługuje prawo do lokalu socjalnego, komornik wstrzyma się z wykonaniem eksmisji do czasu, gdy gmina na wniosek komornika wskaże dłużnikowi tymczasowe pomieszczenie, nie dłużej jednak niż przez sześć miesięcy. Po upływie tego terminu komornik powinien usunąć dłużnika do wskazanej przez gminę noclegowni, schroniska lub innej placówki zapewniającej miejsca noclegowe.

Według art. 4 Ustawy o ochronie lokatorów tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej należy do zadań własnych gminy (ust. 1), gmina, na zasadach i w wypadkach przewidzianych w ustawie, zapewnia lokale socjalne i lokale zamienne, a także zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach (ust. 2), gmina wykonuje zadania, o których mowa w ust. 1 i 2, wykorzystując mieszkaniowy zasób gminy lub w inny sposób (ust. 3).

Reasumując powyższe zmiany ustawowe i powołując się na uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 13 grudnia 2011 roku (III CZP 48/11), Sąd Okręgowy wskazał, że Ustawa o ochronie praw lokatorów w okresie od dnia 5 lutego 2005 roku do dnia 16 listopada 2011 roku nie regulowała statusu pomieszczeń tymczasowych ani obowiązków gminy dotyczących tworzenia ich zasobu, a także zasad ich udostępniania osobom zobowiązanym do opuszczenia i opróżnienia lokali mieszkalnych. O przedmiotowych pomieszczeniach była mowa wyłącznie w art. 1046 § 4 k.p.c. i w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 stycznia 2005 roku w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o opróżnienie lokalu lub pomieszczenia albo o wydanie nieruchomości oraz szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać tymczasowe pomieszczenie (Dz. U. Nr 17, poz. 155), a zatem w przepisach regulujących zasady egzekwowania obowiązku opuszczenia, opróżnienia i wydania lokalu mieszkalnego.

Możliwość zastosowania art. 1046 § 4 k.p.c. w okresie od dnia 5 lutego 2005 roku do dnia 16 listopada 2011 roku zależała od uprzedniego wszczęcia postępowania egzekucyjnego zmierzającego do wykonania tytułu nakazującego eksmisję z lokalu mieszkalnego. O wskazanie pomieszczenia tymczasowego do gminy mógł wystąpić tylko komornik, nie zaś dłużnik lub wierzyciel.

Sąd Najwyższy podkreślił zatem, że na gminie ciążył w okresie od 5 lutego 2005 roku do dnia 16 listopada 2011 roku obowiązek wskazania pomieszczenia tymczasowego dla dłużnika, pomimo że gmina nie mogła tego obowiązku wykonać przy wykorzystaniu władczych form działania administracji. Sąd Najwyższy jasno stwierdził, że wskazanie pomieszczenia tymczasowego dla dłużnika jest wykonywaniem władzy publicznej, a zaniechanie tego obowiązku - zaniechaniem obowiązku polegającego na wykonywaniu tej władzy.

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy Sąd Okręgowy wskazał, iż postępowanie komornicze dotyczące lokalu powódki toczyło się od 31 lipca 2002 roku do dnia 20 grudnia 2012 r., czyli do momentu skierowania J. Ś. (1) przez (...) do zawarcia umowy najmu tymczasowego pomieszczenia. Niemniej jednak pierwsze wezwanie pozwanego do wskazania tymczasowego pomieszczenia socjalnego dla J. Ś. (2) miało miejsce dnia 7 lipca 2008 roku, a zatem obowiązek zapewnienia lokalu zastępczego a wynikający z art. 1046 § 4 k.p.c. powstał od lipca 2008 roku. Tym samym roszczenie odszkodowawcze wobec pozwanego może dotyczyć wyłącznie okresu 4 lat. Wezwania do dostarczenia pomieszczenia tymczasowego nie mogło natomiast stanowić pismo z dnia 31 lipca 2002 roku gdyż przepisy k.p.c. wówczas nie przewidywały obowiązku dostarczania pomieszczeń tymczasowych osobom eksmitowanym, a z wnioskiem takim nie występowała także powódka.

Sąd Okręgowy wskazał, iż powódka nie wykazała, że w okresie od dnia 7 lipca 2008 roku do dnia 20 grudnia 2012 roku ponosiła wyższe koszty mieszkania niż te, które ponosiłaby płacąc czynsz za mieszkanie na ulicy (...) w wysokości 350,00 zł, bowiem sama zamieszkiwała w lokalu socjalnym bez tytułu prawnego. Nie przytoczyła żadnych dowodów na okoliczność wysokości dochodzonego odszkodowania, a na niej zgodnie z treścią art. 6 k.c. spoczywał ciężar udowodnienia tych okoliczności.

Powódka nie wykazała również, że w okresie gdy oczekiwała na wskazanie pomieszczenia tymczasowego osobie obowiązanej do opuszczenia lokalu miała rzeczywistą możliwość wynajęcia lokalu przy ul. (...) oraz uzyskania wskazanej w pozwie kwoty. W związku z powyższym Sąd uznał powołanie biegłego co do wyceny średniej ceny mieszkań w (...) W. za niecelowe.

Od chwili śmierci brata, czyli od dnia 10 października 2007 roku, powódka zaczęła mieszkać bez żadnego tytułu prawnego w mieszkaniu socjalnym w dzielnicy W.. W związku z powyższym, gdyby nawet powódka miała wynajmować mieszkanie na ulicy (...) w okresie od 31 lipca 2002 roku do dnia 20 grudnia 2012 roku, to uzyskałaby od (...) W. korzyść, która w świetle prawa nie byłaby jej należna.

Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości co do tego, iż powódka musiała tolerować zajmowanie jej lokalu przez niechcianego lokatora, oraz że nie mogła z lokalu swobodnie korzystać. Jednak samo wykazanie tych okoliczności było niewystarczające, by przyznać powódce prawo do odszkodowania.

Pomimo, że powódka wykazała, że stan jej zdrowia jest zły oraz przedstawiła odpowiednie dokumenty potwierdzające jej niepełnosprawność, to mimo to nie wykazała żadnej szkody związanej z tym, iż stan jej zdrowia ucierpiał i uległ pogorszeniu ze względu na warunki, w jakich musiała mieszkać w mieszkaniu zmarłego brata.

W związku z powyższym Sąd oddalił powództwo. O kosztach procesu orzekł na podstawie art.98 k.p.c.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia w zakresie punktu I złożyła powódka, która zarzuciła

1. naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy tj.:

- art. 328 §2 k.p.c. poprzez nieustalenie wysokości szkody powódki, niewyjaśnienie motywów rozstrzygnięcia w przedmiocie oddalenia wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości na okoliczność wysokości poniesionej szkody,

- art. 386 §4 w zw. z art. 217 §1 k.p.c. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy, polegające na nieustaleniu poniesionej przez Powódkę wysokości szkody określonej jako równowartość czynszu najmu,

- 233 §1 k.p.c. poprzez błędne ustalenie, iż (...) W. po raz pierwszy zostało wezwane do wskazania lokalu zastępczego J. Ś. (1) pismem z dnia 27 kwietnia 2004 r., a następnie pismem Komornika Sądowego z dnia 7 lipca 2008 r., podczas gdy skuteczne wezwanie w tym zakresie zostało dokonane przez Komornika Sądowego pismem z dnia 31 lipca 2002 r., a następnie pismem J. Ś. (1) z dnia 8 sierpnia 2002 r.,

- art. 233 §1 k.p.c. poprzez błędne ustalenie, iż w okresie niemożności korzystania z lokalu przy ul. (...) Powódka zajmowała lokal socjalny, podczas gdy Powódka korzystała z wsparcia najbliższych osób, nie otrzymując pomocy socjalnej, w szczególności w postaci prawa do korzystania z lokalu socjalnego;

- art. 233 §1 w zw. z art. 217 §3 k.p.c. poprzez błędne ustalenie, iż Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej opłacał należności czynszowe obciążające Powódkę, podczas gdy były one samodzielnie pokrywane przez Powódkę;

2 naruszenie prawa materialnego, to jest:

- dawnego art. 1064 k.p.c. poprzez nieprawidłową wykładnię, a w rezultacie niezgodnie z prawem uznanie, że wezwania do wskazania lokalu kierowane do Pozwanego przez Komornika sądowego, J. Ś. (1) oraz Powódkę przed dniem 5 lutego 2005 r. nie stanowiły skutecznego wezwania gminy do wskazania pomieszczenia tymczasowego dla Dłużnika w rozumieniu d. art. 1064 k.p.c. obowiązującego po dacie 5 lutego 2005r., podczas gdy, w wyniku wezwań Pozwany uzyskał pełną wiedzę o problemie lokalowym i potrzebie wskazania lokalu J. Ś. (1);

- art. 417 §1 k.c. poprzez błędną wykładnię, a w konsekwencji przyjęcie przez Sąd, że:

a) Powódka nie wykazała, że ponosiła wyższe koszty mieszkania, niż te które ponosiłaby płacąc czynsz za mieszkanie na ulicy (...), podczas gdy Powódka na taką okoliczność się nie powoływała, przy czym nie jest to okoliczność istotna w sprawie,

b) W celu wykazania istnienia szkody Powódka musiała wykazać rzeczywistą możliwość wynajęcia mieszkania i uzyskania wskazanej w pozwie kwoty, podczas gdy zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego Powódka poniosła szkodę, gdyż musiała tolerować zajmowanie jej lokalu przez osobę nieuprawnioną, nie mogła w dalszym ciągu korzystać z lokalu i pobierać pożytków, była też poważnie ograniczona w możliwości dysponowania lokalem.

Biorąc powyższe pod uwagę skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w tym zasądzenie na rzecz radcy prawnego P. K., pełnomocnika z urzędu Powódki, kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, które nie zostały uiszczone w całości, ani w części.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje. Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia Sądu pierwszej instancji stanowiące podstawę faktyczną rozstrzygnięcia i przyjmuje je za własne. Zostały one poczynione na podstawie dokumentów złożonych przez powódkę oraz jej zeznań, którym to dowodom Sąd Okręgowy dał wiarę. Wbrew zarzutowi apelacji ustalenia te nie pozostają w sprzeczności z zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Przypomnieć trzeba, że sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego ma miejsce, gdy: z treści dowodu wynika co innego niż przyjął sąd, pewnego dowodu zebranego w sprawie nie uwzględniono przy ocenie, sąd przyjął pewne fakty za ustalone, mimo, że nie zostały w ogóle lub niedostatecznie potwierdzone, sąd uznał pewne fakty za nieudowodnione, mimo że były ku temu podstawy. W sprawie niniejszej żaden z wymienionych przypadków sprzeczności nie miał miejsca.

Nie ma racji skarżąca wskazując, iż skuteczne wezwanie skierowane do pozwanej o wskazanie lokalu zastępczego miało miejsce znacznie wcześniej aniżeli wskazał to Sąd Okręgowy, bowiem nastąpiło pismem komornika z dnia 31 lipca 2002 r., a następnie pismem dłużnika z dnia 8 sierpnia 2002 r.

Odnosząc się do tego zarzutu w pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę, że pisma na które powołuje się skarżąca w apelacji - nie rodziły po stronie pozwanej żadnego obowiązku, którego niewykonanie powodowałoby

odpowiedzialność odszkodowawczą. Pismo komornika z dnia 31 lipca 2002 r. to zawiadomienie dłużnika o wszczęciu postępowania egzekucyjnego wraz z pouczeniem o możliwości wystąpienia do gminy z wnioskiem o przyznanie lokalu socjalnego na podstawie art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 21.06.2001 r. o ochronie lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego. Zawiadomienie to zostało przedstawione do wiadomości Wydziałowi Lokalowemu Urzędu Gminy W. M., zaś z jego treści nie wynika, aby gmina została wezwana do dostarczenia lokalu zastępczego, czy socjalnego. Natomiast pismo dłużnika – J. Ś. (1) datowane 8 sierpnia 2002 r. stanowi właśnie wniosek o przyznanie lokalu socjalnego, który podlegał rozpoznaniu na podstawie przepisów prawa miejscowego tj. uchwały gminy wydanej na podstawie art. 21 ust.1 pkt. 2 ustawy o ochronie praw lokatorów.

W tym miejscu powtórzyć należy za Sądem Okręgowym, iż w okresie z którego pochodzą powoływane w apelacji pisma, po stronie pozwanej brak było ustawowego obowiązku dostarczenia lokalu socjalnego w sytuacji, gdy o takim obowiązku nie orzekł sąd w wyroku nakazującym eksmisję, tak jak miało to miejsce w tej sprawie. Geneza przepisów ustaw regulujących kwestie praw lokatorów wskazuje na pewną ewolucję w tym zakresie. A mianowicie do 5 lutego 2005 r. była możliwość wykonania egzekucji dłużnika bez wskazywania pomieszczenia, do którego egzekucja miała nastąpić. Możliwość wykonania eksmisji z lokalu mieszkalnego bez wskazania pomieszczenia, do którego ma nastąpić przekwaterowanie, została zniesiona wraz ze zmianą art. 1046 k.p.c. dokonaną ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 172, poz. 1804). Przepis ten nakazywał komornikowi wstrzymać egzekucję do czasu wskazania przez gminę pomieszczenia tymczasowego. Szczegółowa analiza tych przepisów oraz ich interpretacja została zawarta w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13.12.2011 r. III CZP 48/11. Nie powtarzając zatem wywodów zawartych w uzasadnieniu tej uchwały, przytoczonych również w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, wskazać jedynie wypada, że przytoczone w apelacji pisma nie mogły skutkować powstaniem po stronie pozwanej obowiązku dostarczenia żądanego lokalu na rzecz J. Ś. (1). Także sama wiedza o problemach mieszkaniowych J. Ś. (1) nie rodziła po stronie gminy skonkretyzowanego obowiązku, którego niewykonanie skutkowałoby odpowiedzialnością odszkodowawczą.

Analiza przepisów ustawy o ochronie praw lokatorów oraz art. 1046 k.p.c. wyraźnie wskazuje, iż przed dniem 5 lutego 2005 r. jakiegokolwiek pisma kierowane przez powódkę oraz jej byłego męża nie mogły stanowić skutecznego wezwania do wskazania lokalu tymczasowego rodzącego po stronie pozwanej obowiązek jego dostarczenia, skoro do dnia 5 lutego 2005 r. przepisy przewidywały możliwość wykonania eksmisji bez konieczności wskazywania pomieszczenia, do którego ma ona nastąpić.

Z kolei w okresie od dnia 5 lutego 2005 r. do dnia 16 listopada 2011 r. ustawa o ochronie praw lokatorów nie regulowała statusu pomieszczeń tymczasowych ani obowiązków gminy związanych z tworzeniem ich zasobu, a także zasad ich udostępniania osobom zobowiązanym do opuszczenia i opróżnienia lokali mieszkalnych. O pomieszczeniach tych była mowa wyłącznie w art. 1046 § 4 k.p.c. i w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 stycznia 2005 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o opróżnienie lokalu lub pomieszczenia albo o wydanie nieruchomości oraz szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać tymczasowe pomieszczenie (Dz. U. Nr 17, poz. 155), a zatem w przepisach regulujących zasady egzekwowania obowiązku opuszczenia, opróżnienia i wydania lokalu mieszkalnego. Warunkiem zastosowania art. 1046 § 4 k.p.c. było uprzednie wszczęcie postępowania egzekucyjnego zmierzającego do wykonania tytułu nakazującego eksmisję z lokalu mieszkalnego, a o wskazanie pomieszczenia tymczasowego do gminy mógł wystąpić tylko komornik, nie zaś dłużnik lub wierzyciel obowiązku. Z tej przyczyny Trybunał Konstytucyjny w wyrokach z dnia 4 grudnia 2007 r., K 26/05, i z dnia 4 listopada 2010 r., K 19/06, uznał, że norma podstawowa zawarta w art. 1046 § 4 k.p.c. ma charakter procesowy i jest skierowana do komornika.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, który przyjął w ślad za Sądem Najwyższym, iż przepis art. 1046 § 4 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym od 5 lutego 2005 r. do dnia 16 listopada 2011 r., może być uznany za źródło obowiązku gminy dostarczenia pomieszczenia tymczasowego osobie podlegającej eksmisji z lokalu mieszkalnego wobec której nie orzeczono lokalu socjalnego czy zamiennego. Brak w systemie prawnym odpowiednika art. 18 ust. 5 u.o.p.l., zgodnie z którym jeżeli gmina nie dostarczyła lokalu socjalnego osobie uprawnionej na mocy wyroku, właścicielowi przysługuje roszczenie odszkodowawcze do gminy na podstawie art. 417 k.c., który miałby zastosowanie w rozważanej sytuacji, nie oznacza, że gmina nie ponosi wobec wierzyciela odpowiedzialności odszkodowawczej na

zasadach ogólnych. Źródłem szkody wierzyciela jest stan, w którym w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym w celu realizacji prawa do sądu dochodzi do przewlekłości spowodowanej tym, że gmina nie wykonuje w stosunku do dłużnika obowiązku, mającego zagwarantować ochronę jego praw publicznych. Gdyby nie unormowanie przewidziane w art. 1046 § 4 k.p.c., wierzyciel dysponujący tytułem wykonawczym przeciwko dłużnikowi miałby podstawy oczekiwać, że organ egzekucyjny przeprowadzi postępowanie egzekucyjne i wyda mu lokal wolny od osób i rzeczy w rozsądnym czasie. Niewykonanie przez gminę obowiązku służącego ochronie dłużnika, ze świadomością, że jego wykonanie warunkuje zrealizowanie publicznego prawa podmiotowego wierzyciela, jest zaniechaniem sprzecznym z prawem, może zatem rodzić odpowiedzialność na zasadach ogólnych.

Skoro pierwsze wezwanie komornika mające umocowanie w obowiązujących przepisach zostało skierowane do pozwanej w dniu z 7 lipca 2008 r. to dopiero od tej daty, jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, można mówić o uchybieniu obowiązku przez pozwaną, a co za tym idzie o bezprawności jej działania. W sprawie bezsporna jest okoliczność, iż pozwana dostarczyła lokal tymczasowy J. Ś. (1) decyzją z dnia 19 grudnia 2012 r. A zatem w okresie od 7 lipca 2008 r. do 19 grudnia 2012 r. nie wykonała ciążącego na niej obowiązku, co może wiązać się z jej odpowiedzialnością odszkodowawczą.

Rację ma jednak Sąd Okręgowy twierdząc, że skarżąca nie udowodniła istnienia szkody pozostającej w związku przyczynowym z owym zaniechaniem. Powódka utożsamiała szkodę z utratą korzyści wynikających z wynajmu swojego mieszkania, z którego nie udało się jej wyeksmitować byłego męża. Powódka zatem zgodnie z treścią art. 6 k.c. winna wykazać, że gdyby J. Ś. (1) nie przebywał w jej lokalu, to lokal ten zostałby wynajęty. Tymczasem z zeznań powódki wynika, że gdyby jej byłego męża udało się wyeksmitować w wyniku wszczętej przez nią egzekucji, to nadal mieszkałaby w tym mieszkaniu Powódka twierdziła bowiem, że warunki mieszkaniowe w lokalu którym zamieszkała po opuszczeniu mieszkania przy ulicy (...) nie były zadowalające i nie chciała tam mieszkać. A zatem nie było realnej możliwości wynajęcia przedmiotowego lokalu, a skoro tak to brak jest podstaw do żądania odszkodowania rozumianego jako równowartość czynszu najmu lokalu.

Abstrahując od kwestii, w jaki sposób powódka zamieszkała w lokalu należącym do jej brata, podkreślić należy iż lokal ten miał status lokalu socjalnego i wchodził w skład mieszkaniowego zasobu (...) W.. Rozważając szkodę, jakiej doznać miała powódka sąd podkreślił także, iż nie zostało wykazane, aby ponosiła wyższe opłaty z tytułu zamieszkiwania w mieszkaniu brata, aniżeli czynsz na J..

Ponadto skarżąca nie wykazała, aby ponosiła należności czynszowe za lokal mieszkalny położony przy ulicy (...) w W.. Zgromadzony materiał dowodowy ujawnił, iż opłaty te były pokrywane przez Miejski Ośrodek pomocy Społecznej w postaci dodatku mieszkaniowego lub zasiłku celowego przyznanego J. Ś. (1). Przedstawiona przez powódkę karta kontowa lokalu uwidacznia jedynie formę, kwoty oraz terminy wpłat za korzystanie z przedmiotowego lokalu, natomiast brak jest informacji kto konkretnie ich dokonywał. Przede wszystkim brak dowodu na to, iż wpłaty te były pokrywane przez powódkę, która nie przedstawiła książeczki opłat z tego tytułu. Na marginesie wskazać należy, iż zawiadomienia o wysokości obowiązujących opłat za ten lokal kierowane były na nazwisko byłego męża powódki.,.

Reasumując zasadnie Sąd pierwszej instancji przyjął, że powódka nie dowiodła swojej szkody w związku z niemożnością wynajmu lokalu. Gdyby pozwany wskazał pomieszczenie zastępcze dla eksmitowanego J. Ś. (1), do którego zostałby przeniesiony, to powódka mieszkałaby w przedmiotowym lokalu, i chociażby z uwagi na jego wielkość nie wynajmowałaby go. Nie uzyskiwałaby zatem korzyści z najmu. Skarżąca nie wykazała zatem, aby w czasie, gdy oczekiwała na wskazanie pomieszczenia tymczasowego miała rzeczywistą możliwość wynajęcia mieszkania. Zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego dotyczącego szkody w postaci utraconych korzyści (wyrok z dnia 3 października 1979 r., II CR 304/79), ustalenie szkody w tej postaci wymaga jej wykazania z tak dużym prawdopodobieństwem, że uzasadnia ono w świetle doświadczenia życiowego przyjęcie, że utrata korzyści rzeczywiście nastąpiła. Czynione wyżej rozważania prowadzą do wniosku, iż nie zostało wykazane znaczne prawdopodobieństwo uzyskania korzyści z wynajmu przedmiotowego mieszkania.

W apelacji powódka podniosła także, iż jej szkoda polegała na tym, iż musiała tolerować zajmowanie lokalu przez osobę nieuprawnioną, nie mogła korzystać z lokalu i pobierać pożytków, była też ograniczona w możliwości dysponowania lokalem. Z uwagi na okoliczność, iż odpowiedzialność pozwanej kształtuje się na zasadach ogólnych ciężar wykazania wszystkich przesłanek tej odpowiedzialności spoczywa na powódce (art. 6 k.c.), czemu jednak nie sprostała.

W tej sytuacji nie ma mowy o nierozpoznanie istoty sprawy poprzez nieustalenie wysokości szkody, skoro sama szkoda jako taka nie została wykazana. Nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., polega na pominięciu przez sąd pierwszej instancji podstawy roszczenia, tj. przesłanek stanowiących o jego istnieniu. Do sytuacji takiej dojdzie przykładowo, jeżeli sąd a quo nie wniknął w ogóle w całokształt okoliczności sprawy, gdyż pozostając w mylnym przekonaniu ograniczył się do zbadania jedynie zagadnienia legitymacji procesowej jednej ze stron, przedawnienia, prekluzji, w konsekwencji czego zaniechał ustosunkowania się (zbadania i wyjaśnienia) merytorycznych zarzutów strony pozwanej. W niniejszej sprawie taka sytuacja nie zachodziła.

Wbrew twierdzeniom skarżącej Sąd pierwszej instancji wskazał przyczyny, dla których oddalony został wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wysokości szkody. Skoro z przekonywujących i podzielonych przez sąd odwoławczy wywodów tego sądu wynika, iż nie została wykazana szkoda, to dowodzenie jej wysokości jest bezprzedmiotowe.

Na marginesie Sąd Apelacyjny wskazuje, iż w okolicznościach tej sprawy można dostrzec pewne sytuacje, wskazujące na szkodę powódki pozostającą w związku z tym, że pozwany nie wskazał pomieszczenia tymczasowego dla eksmitowanego jej byłego męża. Tak byłoby, gdyby powódka z racji niemożności wspólnego zamieszkiwania z trudnym lokatorem, którego nie mogła wyeksmitować, musiała się wyprowadzić do wynajętego mieszkania. Wówczas koszt wynajęcia byłby jej szkodą powstałą w związku z niemożnością mieszkania w swoim lokalu zajęтым bezprawnie przez lokatora, którego eksmisja z przyczyn leżących po stronie pozwanej nie powiodła się. Powódka jednak w taki sposób swej szkody nie określiła. Wskazać należy, iż powódka jeszcze przed orzeczeniem eksmisji byłego męża opuściła lokal przy ulicy (...) i zamieszkała najpierw u matki a potem u brata. Nie wiadomo jakie ponosiła z tego tytułu koszty w relacji do opłat obciążających lokal przy ulicy (...). Inna sytuacja mogąca również prowadzić do szkody powódki miałaby miejsce, gdyby dziedzicząc mieszkanie po bracie, nie mogłaby go wynajmować, gdyż sama musiała w nim zamieszkać w związku z niemożnością zajmowania własnego lokalu. Powódka jednak tak określonych postaci szkody polegającej na utraconych korzyściach nie dochodziła i nie obejmowała ich wskazana w pozwie podstawa faktyczną żądania, którą sąd jest związany.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódki jako pozbawioną uzasadnionych podstaw (art. 385 k.p.c.). O kosztach postępowania apelacyjnego, orzeczono na podstawie art. 98 §1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108§1 zd. pierwsze k.p.c.

Beata Byszewska Edyta Mroczek Tomasz Szczurowski